

Phẩm 10: KHÔNG NGHĨ BÀN (1)

Thiên đế Thích nghĩ: “Nếu có người chỉ nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì nên biết người đó đã từng cúng dường chư Phật và phát thệ nguyện rộng lớn; huống là người có thể thọ trì, đọc tụng, biên chép, giảng thuyết cho người khác đúng như lời dạy để tu hành, thì nên biết người này đã từng ở chỗ vô lượng Phật quá khứ, gần gũi cúng dường, trông nhiều căn lành, từng được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa. Nghe xong thọ trì, đọc tụng, biên chép, giảng thuyết cho người khác đúng như lời dạy để tu hành, hoặc đối với kinh này thường hỏi, thường đáp, nhờ năng lực phước của đời trước nên nay thành tựu được việc này. Nếu các hữu tình đã từng cúng dường vô lượng chư Phật, công đức đã thuần tịnh thì nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa tâm người đó chẳng kinh, chẳng sợ, chẳng khiếp.”

Khi ấy, Xá-lợi Tử biết tâm niệm của Thiên đế Thích nên bạch Phật:

–Nếu các Đại Bồ-tát đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể tin hiểu thì nên biết người này giống như các Đại Bồ-tát không thoái chuyển. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa như vậy với nghĩa lý sâu xa, rất là khó tin hiểu. Nếu người ở đời trước, chẳng tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa dài lâu, chẳng ở trước Phật để thưa hỏi, lắng nghe, lãnh thọ; chẳng ở chỗ Phật trông nhiều căn lành thì đâu có thể mới vừa được nghe, liền có thể tin hiểu. Hoặc có người nghe thuyết Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, mà hủy báng, chống đối, thì nên biết người này đời trước đã hủy báng, chống đối Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Vì sao? Vì người ngu như như thế ít có căn lành, nên đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa chẳng sinh lòng tin thanh tịnh; chưa từng thưa hỏi Phật và các đệ tử về nghĩa sâu xa chẳng sinh lòng tin thanh tịnh; chưa từng thưa hỏi Phật và các đệ tử về nghĩa sâu xa, nên nghe thuyết nghĩa thú Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa liền hủy báng chống đối.

Thiên đế Thích nói với Xá-lợi Tử:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa như thế, đúng là lý thú sâu xa, rất khó tin hiểu! Có những người tin ưa, tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như ngưng chưa dài lâu, nên khi nghe thuyết về nghĩa thú sâu xa trong ấy thì không tin hiểu, loại này chưa phải là hiếm có. Nếu người lễ kính Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tức là lễ kính trí Nhất thiết trí.

Xá-lợi Tử bảo:

–Đúng vậy, đúng vậy, như lời ông nói! Vì sao? Kiền-thi-ca, vì sự đặc trí Nhất thiết trí của Như Lai là đều từ Bát-nhã ba-la-mật-đa mà sinh ra. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lại nhờ trí Nhất thiết trí của Như Lai mà có được.

Kiền-thi-ca, các chúng Bồ-tát nên hành như thế, nên trụ như thế, nên học Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thế.

Thiên đế Thích bạch Phật:

–Các chúng Bồ-tát làm cách nào để gọi là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, để gọi là trụ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, để gọi là học Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa?

Bấy giờ Phật khen Thiên đế Thích:

–Lành thay, lành thay! Ông nương nơi uy lực của Phật nên mới có thể hỏi Như Lai nghĩa sâu xa như thế.

Này Kiền-thi-ca, các chúng Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nếu không trụ sắc thì cũng không trụ đây là sắc; như vậy là học sắc. Nếu không trụ thọ, tưởng, hành, thức thì cũng không trụ đây là thọ, tưởng, hành, thức; như vậy là học, tưởng, hành, thức.

Kiều-thi-ca, các chúng Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nếu không học sắc thì cũng không học đây là sắc; như vậy là không trụ sắc. Nếu không học thọ, tưởng, hành, thức thì cũng không học đây là thọ, tưởng, hành, thức; như vậy là không trụ thọ, tưởng, hành, thức.

Kiều-thi-ca, như vậy gọi là Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, cũng gọi là trụ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Khi ấy, Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa như thế rất là sâu xa, khó có thể đo lường, khó có thể nắm bắt, không có giới hạn.

Phật bảo Xá-lợi Tử:

–Đúng vậy, đúng vậy, như lời ông nói!

Xá-lợi Tử, các chúng Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa; nếu không trụ tánh sâu xa của sắc, thì cũng không trụ đây là tánh sâu xa của sắc; như vậy là học tánh sâu xa của sắc. Nếu không trụ tánh sâu xa của thọ, tưởng, hành, thức; thì cũng không trụ đây là tánh sâu xa của thọ, tưởng, hành, thức; như vậy là học tánh sâu xa của thọ, tưởng, hành, thức.

Này, Xá-lợi Tử, các chúng Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa; nếu không học tánh sâu xa của sắc, thì cũng không học đây là tánh sâu xa của sắc; như vậy là không trụ tánh sâu xa của sắc. Nếu không học tánh sâu xa của thọ, tưởng, hành, thức thì cũng không học đây là tánh sâu xa của thọ, tưởng, hành, thức; như vậy là không trụ tánh sâu xa của thọ, tưởng, hành, thức.

Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa như thế rất là sâu xa, khó có thể đo lường, khó có thể nắm bắt, không có giới hạn, thì khó tin hiểu. Chỉ nên thuyết cho các Bồ-tát ở địa vị không thoái chuyển kia. Bồ-tát ấy đối với pháp này không nghi, không ngờ, không mê mờ, không hoang mang.

Thiên đế Thích hỏi Xá-lợi Tử:

–Nếu thuyết cho các Bồ-tát chưa được thọ ký sẽ có lỗi gì?

Xá-lợi Tử thưa:

–Người kia nghe, sẽ kinh sợ hoặc sinh hủy báng. Do nhân duyên này chịu khổ lớn lâu dài, khó đắc quả vị Giác ngộ cao tột.

Thiên đế Thích thưa:

–Có Bồ-tát nào chưa được thọ ký, nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, mà chẳng sợ hãi, chẳng hủy báng, rất tin hiểu chăng?

Xá-lợi Tử thưa:

–Có Bồ-tát nào như thế, đã từ lâu phát tâm cầu quả vị Giác ngộ cao tột, đã từ lâu tu hạnh Đại Bồ-tát, nên mặc dù chưa được thọ ký Đại Bồ-tát, chẳng qua lại chỗ một Đức Phật, hoặc hai Đức Phật, nhưng nhất định sẽ được thọ ký Đại Bồ-đề.

Phật bảo Xá-lợi Tử:

–Đúng vậy, đúng vậy, như lời ông nói! Xá-lợi Tử, nếu các Bồ-tát chưa được thọ ký, nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa rất tin hiểu, chẳng kinh sợ, thì nên biết Bồ-tát đó từ lâu đã phát tâm đại Bồ-đề, trồng nhiều căn lành, theo nhiều bạn lành.

Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, con muốn nói một vài thí dụ, kính xin Thế Tôn cho phép.

Bấy giờ Phật bảo Xá-lợi Tử:

–Tùy ý ông nói.

Khi ấy Xá-lợi Tử bạch:

–Kính bạch Thế Tôn, như thiện nam trụ Bồ-tát thừa... trong giấc mộng, thấy mình ngồi tòa Bồ-đề vi diệu, nên biết người này gần chứng quả vị Giác ngộ cao tột. Nếu có người được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tâm không sợ hãi, hết lòng tin hiểu, thì cũng như thế, nên biết người này từ lâu đã phát tâm cầu quả vị Giác ngộ cao tột, căn lành đã thành thực hoặc đã được thọ ký đại Bồ-đề, hoặc sẽ gần được thọ ký đại Bồ-đề, mau chứng quả vị Giác ngộ cao tột.

Kính bạch Thế Tôn, ví như có người dạo chơi trong đồng hoang vu, ngang qua đường hiểm một trăm do-tuần, hoặc hai, ba cho đến năm trăm; thấy tướng các thành ấp, vương đô ở phía trước; nghĩa là thấy người thả trâu, vườn, rừng, đồng ruộng... thấy tướng như thế xong, liền nghĩ: “Thành ấp, vương đô cách đây không xa” và sau khi nghĩ như thế, thân tâm thư thối, chẳng sợ thú dữ, giặc dữ và đói khát. Cũng như thế, Bồ-tát được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa, hết lòng kính tin, nên biết không lâu sẽ được thọ ký Bồ-đề, mau chứng quả vị Giác ngộ cao tột, không còn sợ rơi ở địa vị Thanh văn, Độc giác. Vì sao? Vì đã được thấy, nghe, cung kính tin thọ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, là tướng trước của quả vị Giác ngộ cao tột.

Kính bạch Thế Tôn, ví như có người muốn xem biển lớn, lâu hồi tìm đến biển, trải qua nhiều thời gian, khi không còn thấy núi rừng liền nghĩ: “Nay thấy tướng này thì biển lớn không còn xa. Vì sao? Vì gần biển lớn, đất chắc chắn thấp dần, không có các núi rừng.” Người kia lúc ấy mặc dù chưa thấy biển nhưng thấy tướng gần biển nên vui mừng hơn hờ. Cũng như thế, Bồ-tát được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa hết lòng kính tin, nên biết không lâu sẽ được thọ ký Bồ-đề, mau chứng quả vị Giác ngộ cao tột. Vì sao? Vì đã được thấy, nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, là tướng trước của quả vị Giác ngộ cao tột.

Kính bạch Thế Tôn, ví như mùa xuân chờ đợi hoa quả... của cây cối, lúc này lá già đã rụng, cành nhánh tươi nhuận, mọi người thấy đều nghĩ: “Hoa, quả, lá non không lâu sẽ sinh ra. Vì sao? Vì các cây cối... có hoa quả, thì lá non là hiện tướng trước vậy.” Cũng như thế, Bồ-tát được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa hết lòng kính tin, nên biết không bao lâu sẽ được thọ ký Bồ-đề, mau chứng quả vị Giác ngộ cao tột.

Khi ấy, trong chúng hội có các Thiên tử thấy những việc như vậy xong, hoan hỷ nghĩ: “Đời trước, các Bồ-tát đã đắc tướng này rồi, không lâu sẽ được thọ ký đại Bồ-đề. Nay các Bồ-tát này cũng được tướng này thì không lâu sẽ được thọ ký đại Bồ-đề.”

Kính bạch Thế Tôn, ví như người con gái mang thai đã lâu, thân thể càng nặng nề, làm việc hay nghĩ ngợi, không được yên ổn, ít ăn uống ngủ nghỉ, chẳng thích nói nhiều, nhàm chán những công việc làm hằng ngày, vì bị đau đớn, mệt mỏi, nên dẹp hết các công việc. Bà mẹ chồng thấy tướng như vậy, biết nàng dâu không lâu sẽ sinh. Cũng như thế, Bồ-tát được nghe Bát-nhã ba-la-mật-đa, hết lòng kính tin, nên biết không lâu sẽ được thọ ký Bồ-đề, mau chứng quả vị Giác ngộ cao tột, có thể làm lợi ích an vui cho tất cả cùng tận đời vị lai.

Bấy giờ, Phật khen Xá-lợi Tử:

–Lành thay, lành thay! Ông nói ví dụ về Bồ-tát rất đúng, đều là nhờ năng lực uy thần của Như Lai.

